

Bijlage 1: Onderzoek doen en rapporteren

Bijlage 1: Onderzoek doen en rapporteren

De rapportage en het verbeterplan

Inleveren en beoordelen

3

4

5

Bijlage 1: Onderzoek doen en rapporteren

In uw organisatie heeft een arbeidsongeval plaatsgevonden. De Nederlandse Arbeidsinspectie heeft u de mogelijkheid geboden dit ongeval te onderzoeken en hierover te rapporteren. In dit document vindt u meer informatie over het onderzoek en de punten waarop de rapportage en het verbeterplan worden beoordeeld.

Het onderzoek wordt uitgevoerd om te achterhalen welke directe en welke basis (achterliggende) oorzaken het ongeval mogelijk hebben gemaakt. Op basis van de bevindingen kan worden geleerd van het ongeval en neemt u maatregelen om herhaling te voorkomen. Hiermee wordt veilig en gezond werken in uw bedrijf verbeterd.

Het onderzoek gaat **niet** om het aanwijzen van een **schuldige**, maar om het inventariseren, evalueren van het ongeval en uitvoeren van alle noodzakelijke maatregelen die leiden tot zo **goed mogelijke arbeidsomstandigheden**.

Het onderzoek

In het onderzoek gaat het om de volgende zaken:

- **De ongevalssituatie beschrijven**

o.a. door:

- Het ongeval, de achtergronden, het tijdstip en de voorafgaande gebeurtenissen precies te beschrijven, (wie, waar, wat, wanneer, waarmee, welke, hoe en waarom);
- De omstandigheden ter plaatse te beschrijven;
- De werkzaamheden te beschrijven;
- Aan te geven welk arbeidsmiddel gebruikt werd, wat de mogelijkheden daarvan zijn en of er storingen optraden;
- Aan te geven waar de betrokken werknemers zich bevonden waar ze mee bezig waren;
- Alle relevante instructies te beschrijven;
- Vast te stellen welke ongecontroleerde processen/werkwijzen/energiestromen aanwezig waren.

- **Achterhalen waarom het bij de werkzaamheden tot een ongeval kon leiden**

o.a. door:

- Na te gaan of er sprake is geweest van operationele afwijkingen, andere storingen of verkeerd gebruik van arbeidsmiddelen (incl. hulpmiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) en waarom hiervan sprake was;
- De relevante vaardigheden van de werknemers en deze vaardigheden in relatie tot het ongeval te onderzoeken;
- Vast te stellen of werknemers fit for duty waren (voldoende uitgerust, niet afgeleid door andere factoren, niet onder de invloed van alcohol/drugs, etc.)
- Na te gaan of wijzigingen in personeel, procedures, apparatuur of processen hebben bijgedragen aan het ongeval;
- Na te gaan welke maatregelen waren genomen om het ongeval te voorkomen en vooral waarom deze niet afdoende waren;
- De directe en basis (achterliggende) oorzaken vast te stellen;
- Na te gaan welke maatregelen na het ongeval zijn genomen in de hulpverlening en om de schade te beperken;
- Na te gaan of het geheel van risico's, maatregelen, taken, bevoegdheden, organisatie en cultuur voldoende zijn om veilig en gezond werken zeker te stellen.

- **Nagaan welke maatregelen nodig zijn om het veilig en gezond werken te verbeteren en deze in het verbeterplan opnemen**

Met het onderzoek wordt duidelijk of u, als werkgever, datgene heeft gedaan wat van u verwacht mag worden ter voorkoming van het ongeval. Daarnaast volgt uit het onderzoek welke maatregelen u gaat nemen om ervoor te zorgen dat een dergelijk ongeval in de toekomst niet meer plaats kan vinden. Daarvoor wordt aan de hand van het onderzoek een verbeterplan met verbetermaatregelen opgesteld. Die verbetermaatregelen moeten verdergaan dan alleen het oplossen van de directe oorzaken van het ongeval. Tekortkomingen in organisatie, beleid, inkoop etc. moeten ook worden aangepakt. Kijk hierbij breder dan de ongevalssituatie zelf, dus ook naar vergelijkbare tekortkomingen in de organisatie.

De keuze van de onderzoeksmethode en de vorm van de rapportage staat u vrij. Wel moet de rapportage in de Nederlandse taal zijn opgesteld. Het is belangrijk dat een andere persoon, die het ongeval en de situatie niet kent, begrijpt wat er is gebeurd en welke maatregelen genomen zijn of nog worden genomen.

Op www.NLArbeidsinspectie.nl vindt u een Handreiking voor het onderzoek. Hierin staat meer informatie over hoe u zelf een arbeidsongeval onderzoekt. Er zijn ook andere, veel gebruikte, onderzoeksmethodieken toepasbaar. Een aantal Arbo Informatie bladen geeft hier verdergaande toelichting op. Ga hiervoor naar <https://www.sdu.nl/bedrijfsvoering/arbo/arbo-informatiebladen>.

De rapportage en het verbeterplan

Bij het opstellen van de rapportage en het verbeterplan moet u aandacht besteden aan de volgende thema's:

1. Beschrijving van het ongeval.
Hier wordt verwacht dat er aan de hand van een beschrijving van de arbeidsplaats en/of het arbeidsmiddel, foto's, getuigenverklaringen en slachtofferinterviews zo objectief mogelijk beschreven wordt hoe het ongeval zich heeft voorgedaan. Deze documenten moeten bij de rapportage worden gevoegd.
2. Beschrijving van de risico's van de situatie waarin het ongeval zich heeft voorgedaan.
Hier wordt verwacht dat er een beschrijving volgt van de risico's die voorafgaand aan het ongeval geïnventariseerd en geëvalueerd zijn. Dit kan bijvoorbeeld in een risico- inventarisatie, een veiligheids- en gezondheidsplan en/of een taak-risico-analyse vastgelegd zijn. Deze documenten worden bij de rapportage gevoegd.
3. Beschrijving van de vooraf ontwikkelde werkwijze van de handeling waarbij het ongeval zich heeft voorgedaan en de daarbij horende maatregelen.
Is voorafgaand aan het ongeval een werkwijze bedacht om de handeling (veilig) te kunnen doen, dan ontvangen we hiervan de beschrijving. Daarnaast een beschrijving van de maatregelen die u heeft getroffen om deze ontwikkelde werkwijze ook daadwerkelijk voor de werknemers uitvoerbaar te maken en of deze ook daadwerkelijk waren toegepast.
4. Beschrijving van de aan de betrokken werknemers gegeven voorlichting over de risico's en onderricht inzake het toepassen van de werkwijze.
Als er voorlichting en onderricht is gegeven dan moet concreet gemaakt worden waar dit precies uit bestond en zoveel als mogelijk worden onderbouwd met documenten. Ook dit moet bij de rapportage gevoegd worden. Hierbij kan gedacht worden aan gegeven toolboxes over het onderwerp, een startbijeenkomst of een aangeboden opleiding.
5. Beschrijving over het gehouden (veiligheids)toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden ten tijde van het ongeval.
Hierbij wordt gedacht aan de rol van de werkgever, de aanwezigheid van een toezichthouder, beschrijving van zijn taken verantwoordelijkheden en bevoegdheden en een sanctiebeleid. Ook dit moet concreet worden gemaakt en zoveel als mogelijk worden onderbouwd met documenten.
6. Welke inspanningen zijn direct na het ongeval geleverd om een dergelijk ongeval in de toekomst te voorkomen?
Zijn er behalve de antwoorden op de voorliggende vragen nog andere inspanningen geleverd na het ongeval om ditzelfde ongeval in de toekomst te voorkomen, betrek het in uw werkgeversrapportage. Neem ook mee wanneer en door wie deze inspanningen zijn geleverd.
7. Beschrijving van de overige aspecten die invloed hebben gehad op het ontstaan of mogelijk voorkomen van dit ongeval.
Hier kunt u nog andere maatregelen en document benoemen of aanleveren die verder van het ongeval af staan maar mogelijk wel invloed hebben gehad op het ontstaan en/of de omvang hiervan en van belang zijn voor het onderzoek. Heeft u verder nog zaken of stukken (documenten) die van belang kunnen zijn, voeg deze dan ook toe.

Inleveren en beoordelen

Lever de rapportage en het verbeterplan, met de bijbehorende documenten, digitaal aan op de wijze zoals in de brief is omschreven. Na ontvangst worden de rapportage en het verbeterplan inhoudelijk beoordeeld op de volgende punten:

- a. Of de rapportage een voldoende duidelijke en volledige beschrijving bevat van het gevaar en de risico's van de situatie waarin het ongeval zich heeft voorgedaan, de toedracht van het ongeval en de omstandigheden waarin het ongeval kon plaatsvinden;
- b. Of het soort contact tijdens de ongewilde gebeurtenis dat in de rapportage is benoemd voldoende aannemelijk is;
- c. Of de directe oorzaken van het arbeidsongeval voldoende aannemelijk en omvattend zijn beschreven;
- d. Of de basis (achterliggende) oorzaken van het arbeidsongeval voldoende aannemelijk en omvattend zijn beschreven;
- e. Of in het verbeterplan concrete en uitvoerbare maatregelen zijn opgenomen, voorzien van een tijdpad, die leiden tot verbetering van de arbeidsomstandigheden waardoor in het vervolg het ongeval dat heeft plaatsgevonden kan worden voorkomen.

Hierbij wordt gekeken naar:

- de volledigheid van de gegevens van het ongeval en van de daarbij betrokkenen;
- een duidelijke beschrijving van de wijze van onderzoek;
- de onderzoeksdocumenten (voorbeelden daarvan zijn o.a. de getuigeninterviews, foto- /beeldmateriaal);
- een complete en logische beschrijving van toedracht en feiten;
- een beschrijving van de risico's die voorafgaand aan het ongeval zijn geïnventariseerd en geëvalueerd;
- een beschrijving van de voorafgaand aan het ongeval door u ontwikkelde werkwijze om de handeling (veilig) te kunnen verrichten;
- een beschrijving van de voorafgaand aan het ongeval gecreëerde randvoorwaarden om die handeling te kunnen toepassen;
- een overzicht van verstrekte instructies over de toe te passen werkmethode;
- uitleg over hoe het toezicht op de uitvoering van die werkmethode was georganiseerd;
- een analyse tot en met de basisoorzaken;
- een overzicht van (tijdelijke) maatregelen die u direct na het ongeval heeft genomen of gaat nemen om herhaling te voorkomen;
- definitieve maatregelen in het verbeterplan die compleet, concreet en SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden) geformuleerd zijn en logisch volgen uit het onderzoeksrapport.

Bovenstaande punten moeten met verklaringen, gebruikte documentatie en foto/beeldmateriaal, etc. onderbouwd zijn. Ook moet duidelijk zijn hoe en op basis waarvan de beschrijvingen in het rapport tot stand zijn gekomen. Wanneer de rapportage en het verbeterplan positief worden beoordeeld doet de Nederlandse Arbeidsinspectie geen verder onderzoek naar het arbeidsongeval.

Lees hierover meer in de handreiking voor het onderzoek op www.NLArbeidsinspectie.nl.

Deze brochure is een uitgave van:

Nederlandse Arbeidsinspectie

Januari 2023